Kommunedirektørens vurdering

Høyre og Frp la i formannskapet 30.11.2023 frem forslag til budsjett og økonomiplan, som ble vedtatt som formannskapets innstilling til kommunestyret. Kommunedirektøren var ikke kjent med forslaget før fremleggelsen 30.11.2023, og må derfor i etterkant gjennomgå budsjettet, før det fattes endelig vedtak i kommunestyret. Kkommunedirektøren har bedt om og fått noen avklaringer fra ordfører. Denne gjennomgangen er slik kommunkommunedirektøren oppfatter og tolker forslaget.

Innledningsvis starter gjennomgangen med investeringsbudsjettet og konsekvensbeskrivelser på de enkelte investeringsprosjektene. Deretter følger en gjennomgang på driftspostene og status på disse.

Investeringsbudsjettet

På investeringspostene er det en kalkulasjonsfeil i 2025, og hvor det kan se ut som at nytt renseanlegg på 7,45 MNOK ikke er med i summeringen. Legges denne til vil investeringsrammen for 2025 øke til 299, 9 MNOK, samt at endringer over 4 års perioden øker tilsvarende til 22,9 MNOK.

Investeringstabellen gjengis under, og det knyttes kommentarer til enkeltprosjekter etter tabellen, tall i hele tusen:

Investering	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Biler - Hjemmetjenesten	-4 800	-1 200	0	0
IT - ramme	-1 250	-1 250	-1 250	0
Bil- /maskinpark - Eiendom Park	0	-600	0	0
Bil - Eiendomsdrift	0	0	0	-400
Biler - VVA KTEK	-750	0	0	0
VA Kommunalteknisk arbeidsbiler	-600	-600	0	0
Bygg - lokasjon utetjenesten	-4 000	0	0	-1 000
Rådhuset - rehabilitering	-2 500	-2 500	-2 500	0
Hall i Lamarka	2 000	248 000	-10 000	-238 000
Vann - damanlegg Storvannet	2 000	20 000	0	0
Avløp renseanlegg Blåheiveien, slamavskiller	0	0	-4 400	0
Separering avløpsledning sentrum		3 100	3 100	3 100
Nytt renseanlegg og avløp, sentrum		7 065	14 150	
Vei - Markveien, nordre del med G/S	-5 000	0	0	0
Bjørklundv - Vesterv sammenkobling	1 000	28 500	0	-28 500
Vestmarka næringsområde - nyetabl felt nord	-16 500	0	0	0
Aggregat- Rådhus II (Ventilasjonsaggregat)	-1 500	0	0	0
Hardbruks hus	0	-3 000	0	0
Sortland Barneskole NY				-2000
Sortland Barneskole - Renovering (Ny post)	2 000	2000	2000	2000
Modulbygg Sortland barneskole (NY post)	17 000	0	0	0
SUM ENDRING PR ÅR	**-12 900**	**299 511**	**1 100**	**-264 800**
SUM ENDRING TOTAL OVER 4-ÅRS PERIODEN	**22 911**			

Biler hjemmetjenesten:
Sortland kommune har mange biler som er gamle og med høy kilometerstand. Det er i utgangspunktet god økonomi, men det er ikke lønnsomt å la bilene gå så langt at vedlikeholdskostnader overstiger besparelsen. Det har også vært gjennomført konkurranser de siste

årene som har høynet sikkerhet, framkommelighet og driftssikkerhet. For mange ansatte utgjør bilen en betydelig del av arbeidsplassen. Det er derfor viktig å ikke slurve med sikkerhet og komfort.

Det er behov for å skifte ut/supplere med 8 biler i 2024/25. Kommunen kjøper kun el-biler nå og det vil således ha positiv betydning i et klimaregnskap å få skiftet ut de gamle dieselbilene. Erfaring tilsier at leasing istedenfor kjøp vil påvirke driftsrammen minst tilsvarende lånebeløp på kort sikt. På lengre sikt er kostnadene høyere jfr. tidligere erfaringer.

IT ramme
Gjennom Investeringsrammen til IKT avdelingen bygges og vedlikeholdes grunnmuren for digitalisering, fremtidig digital transformasjon, samt ivaretar den digitale sikkerheten i kommunen.

Investeringsrammen til IKT avdelingen for årene 24 til 26 inneholder hovedsakelig nettverkskomponenter, lagring, brannmur og backup løsninger. Dette er kritiske komponenter i Sortland kommunes digitale drift.

IKT avdelingen sin vurdering er at en redusert ramme vil medføre redusert sikkerhet og kommunedirektøren gjør oppmerksom på at det vurderes som uforsvarlig i forhold til den videre digitale sikkerheten dersom rammen kuttes.

Bil- /maskinpark - Eiendom Park
Utsatt tid for mål om redusert klimautslipp. Det må påregnes større driftskostnader

Bil – Eiendomsdrift
Utsatt tid for mål om redusert klimautslipp. Det må påregnes større driftskostnader

Biler - VVA KTEK
Bilen er bestilt og leveres i første kvartal 24 (midlene er budsjettert i 23. 2 biler er kassert i 2023 og det er avgjørende for driften at kassert bil ersatattes.

Biler – VA kommunalteknisk arbeidsbiler
Utsatt tid for mål om redusert klimautslipp. Det må påregnes større driftskostnader

Bygg - lokasjon utetjenesten
Pågående kontrakt med entreprenør må avsluttes (omgående eller pr tidspunkt for avhoppsklausul). Oppgaven med å flytte/samle utestyrken på ny base i Vestmarka forskyves/videreføres ikke.

Rådhuset - rehabilitering
Det er fortsatt stort etterslep på vedlikehold av rådhusene, fredningsvedtak medfører økte kostnader, Sortland kommune er i vekst og vi opplever kapasitetsproblemer. Reduksjon i nvesteringsmidlene vil redusere muligheten til å vedlikehode og utvikle byggene.

Hall i Lamarka
Behov for justering/økning i 2024 for å oppnå ønsket fremdrift. Det kan flyttes fra 2025 til 2024.

Vann - damanlegg Storvannet
Den prosjekterte dammen må først sendes til godkjenning hos NVE. Faglig stilles det spørsmålstegn på om det er nødvendig med reservekilden og demningen; dette bør fortsatt belyses. Økonomisk ramme før prosjektet må avklares.

Avløp renseanlegg Blåheiveien, slamavskiller
Manglende slamavskiller hindrer bygging i N01. Dog er dette tidsmessig og økonomisk en mindre sak å få på plass om det blir aktuelt.

Separering avløpsledning sentrum
Først må dette beregnes slik at vi vet om vi må bygge for §13 eller §14 i forurensingsloven, dette vet vi tidlig i 2024. Det må en helhetlig utbyggingsplan på plass for å ta prosjekter i rett rekkefølge

Nytt renseanlegg og avløp, sentrum
Kan ikke kommenteres før vi vet pe-tallet (jfr §13 eller §14 i forurensingsloven) ventelig i februar -24

Vei - Markveien, nordre del med G/S
Det er minimum behov for asfaltering av veien for å sikkre at den kan brukes som forutsatt, uten bevilgning vil det også mangle brannvannsdekning for videre utvikling i Vestmarka industriområde.

Bjørklundv - Vesterv sammenkobling
Reguleringsplan for nedre del samt grunnerverv må på plass før bygging kan skje. Forbehold om tilstrekkelig finansiering, bedre kalkyle vil foreligge senere i prosjektet (med utgangspunkt i at dette gjelder for nedre og øvre del)

Vestmarka næringsområde - nyetablering felt nord
Kommunen erverver ikke grunn; opsjonsavtaler avlyses og det vil ikke være mulig å etablere nye næringsarealer for salg til næringsaktører som ønsker å etablere seg i Sortland.

Aggregat- Rådhus II (Ventilasjonsaggregat)
Det er budsjettert med utskifting av 2 av 3 ventilasjonsaggregater på Rådhus II. Det første ble skiftet i forbindelse med oppgradering av formannskapssalen. Ansatte klager på dårlig luftkvalitet med påfølgende tretthet og hodepine.

Hardbruks hus
Det er et behov for bolig til personer med lav boevne. Bortfall av dette tiltaket oppfyller ikke dette behovet.

Driftsbudsjettet

Kommunedirektøren har avklart med ordfører at netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter settes lik anbefaling fra TBU ikke skal gis resultatvirkning i eksisterende økonomiplanperiode.

Det samme gjelder for inntektene fra havbruksfond, vindkraft eller vannfall som skal holdes utenom netto driftsresultat (NDR) for å skape et mest mulig korrekt bilde av driften gis ikke virkning i eksisterende økonomiplanperiode.

Kommunedirektøren viser i oversikten under hva de økonomiske effektene av dette kan bety, basert på noen forutsetninger: Det legges til grunn en driftsinntekt på 1,3 MRD, 0 i bruk fra disposisjonsfond, inntekter fra havbruksfond, vindkraft etc. settes til 20 MNOK. I tabellen under gis effekten av at 20 MNOK tas ut av driften og avsettes på fond en påvirkning på netto driftsresultat med kr. 350 000,-. Bakgrunnen for dette er at bruk/avsetninger av disposisjonsfond ikke påvirker netto driftsresultat (bortsett fra *bundne* fond), dette føres under oppgjørsdisposisjoner og har med mer/-mindreforbruk å gjøre.

Fra et utgangspunkt på 0 i netto driftsresultat til 1,75 % kalkuleres driftsbesparelsen til 22,75 MNOK

Driftsreduksjon tilsvarende 1,75 % NDR	22,75 MNOK
Uttrekk av Havbruksfond/etc. av drift	20,00 MNOK
- Fratrekk NDR effekt havbruksfond/etc.	0,35 MNOK
Sum driftsreduksjoner i neste øk. Plan periode	42,44 MNOK

Budsjett 2024 og økonomiplanperiode 2024 - 2027

For denne økonomiplanperioden har kommunedirektøren etter beste evne sammenfattet de ulike økonomiske tiltakene og fordelt dem på respektive rammeområder, slik budsjettforslaget beskriver dette.

Fordelingen er gjort med grove avrundninger, og kapitalkostnader er basert på samme estimat som lå til grunn i opprinnelig forslag fra kommunedirektøren.

Nye satsninger og kuttfordelinger vises for hvert enkelt rammeområde, og som tabellene viser er rammekuttende beregnet til ca. 52 MNOK i denne økonomiplanperioden. I 2027 vises det et positivt beløp for alle rammeområder, og er kapital-/driftseffekten av endringer i investeringsbudsjettet/idrettshall. Dette skyldes at det i opprinnelig budsjett ligger inne halvårsvirkninger, slik dette blir korrigert/nedjustert for de respektive rammeområdene med samme brøk.

Rammeinndekning av tiltak

Kommunedirektør	2024	2025	2026	2027	SUM ØK PLAN
Visit Vesterålen	700 000				700 000
Tilskudd Blåbyhallen/SIF	380 000	380 000	380 000	380 000	1 520 000
Økt tilskudd Kulturfabrikken	67 000	67 000	67 000	67 000	268 000
Bunnfradrag eiendomskatt	234 000	234 000	234 000	234 000	936 000
Framskynde hall/endre investeringer	- 30 000	600 000	1 200 000	- 690 000	1 080 000
SUM RAMME	**1 351 000**	**1 281 000**	**1 881 000**	**- 9 000**	**4 504 000**

Oppvekst	2024	2025	2026	2027	SUM ØK PLAN
Åpent basseng	150 000	150 000	150 000	150 000	600 000
Økt tilskudd PPD (stipuleres)	100 000	100 000	100 000	100 000	400 000
juletilskudd	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Sortland arbeidslivssenter	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	4 800 000
Økt tilskudd Kulturfabrikken	414 000	414 000	414 000	414 000	1 656 000
Bunnfradrag eiendomskatt	1 443 000	1 443 000	1 443 000	1 443 000	5 772 000
Framskynde hall/endre investeringer	- 185 000	3 700 000	7 400 000	- 4 255 000	6 660 000
SUM RAMME	**3 322 000**	**7 207 000**	**10 907 000**	**- 748 000**	**20 688 000**

Helse og omsorg	2024	2025	2026	2027	SUM ØK PLAN
Mat hjemmeboende	500 000	500 000	500 000	500 000	2 000 000
Styrke frivilligheten	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	4 000 000
Økt tilskudd Kulturfabrikken	492 000	492 000	492 000	492 000	1 968 000
Bunnfradrag eiendomskatt	1 716 000	1 716 000	1 716 000	1 716 000	6 864 000
Utredning helsehus	400 000				
Framskynde hall/endre investeringer	- 220 000	4 400 000	8 800 000	- 5 060 000	7 920 000
SUM RAMME	**3 888 000**	**8 108 000**	**12 508 000**	**- 1 352 000**	**22 752 000**

Teknisk og samfunnsutvikling	2024	2025	2026	2027	SUM ØK PLAN
Økt tilskudd Kulturfabrikken	145 000	145 000	145 000	145 000	580 000
Bunnfradrag eiendomskatt	507 000	507 000	507 000	507 000	2 028 000
Framskynde hall/endre investeringer	- 65 000	1 300 000	2 600 000	- 1 495 000	2 340 000
SUM RAMME	**587 000**	**1 952 000**	**3 252 000**	**- 843 000**	**4 948 000**

Merknader til tabellen ovenfor:

Tilskudd Blåbyhallen
Kommunestyret har i perioden 2013-2016 vedtatt å slette/ettergi ca. 3,2 MNOK i 3 omganger. Etter inntektssvikt som følge av Covid i 2021 vedtok kommunen i juni 2022 å ettergi 1,2 MNOK. Kommunedirektøren er av den oppfatning at selskapet, utenom Covid, har et potensial til å balansere driften. Kommunedirektøren foreslår derfor å indeksregulere fra år 2022.

Økt tilskudd PPD
Det er ikke satt noe beløp på økt tilskudd, slik at kommunedirektøren anslår derfor 0,1 MNOK

Mat hjemmeboende
Med dagens omfang av brukere av tjenesten «mat fra butikk» vi vi kunne ta denne produksjonen innenfor dagens rammer på kjøkkenet. Om omfanget øker til det nivået vi hadde i 2020 må det påregnes en økning av ressursene til kjøkkenet. Utkjøring av mat og administrering av ordningen vil kreve ca. ½ årsverk til hjemmetjenesten. Kostnad ca. kr. 400 000,- En slik ordning vil også kreve bil tilgjengelig, og stipuleres til ca. kr. 100 000,-.

Bruk av frivillige anses som utfordrende i forold til at det vil være behov for stor grad av regularitet. Det erfares at frivillige sjelden er interessert i å binde seg til slike fast oppdrag, det må selvsagt prøves ut.

Annet

Under følger det som kommunedirektøren oppfatter som gjennomføringsplaner, og foreslås legges som verbalvedtak i Framsikt (dvs det rapporteres løpende på dette):

Bestilte gjennomføringsplaner	
Kapittel 4	Det fremmes til politisk behandling plan for styring av alle sektorene innenfor NAV og Barnevern
Kapittel 4	Det lages en handlingsplan for å redusere utenforskap - hele veien fra barnehage til høyere utdanning
Kapittel 4	Administrasjonen framlegger snarest en gjennomføringsplan for disse tiltakene (renovering av SBS) for formannskapet. Det skal prioriteres i tid de tiltak som har størst effekt for elevene. FAU ved Sortland barneskole skal konsulteres.
Kapittel 4	Som en del av "Utredning heis bygg B" skal det gjøres en total vurdering av universell utforming, herunder tilgjengeligheten for rullestolbrukere, ved SBS
Kapittel 4	Det utredes gratis sommerskole med skyss for de som ønsker det
Kapittel 5	Legge fram en plan for rus- og psykiatritjenesten. Utredes mulighet for om det finnes et sted for overnatting/kortvarige opphold.
Kapittel 5	Utredes at barn og ungdom også får et psykiatritilbud. Det skal søkes på pilot innenfor barne- og ungdomspsykiatri, jf. Side 6 i budsjettforslag fra Høyre/FRP.
Kapittel 5	Utredes Helsehus som samler de kommunale tjenestene
Kapittel 5	Det skal legges frem en framtidsplan for hvordan kommunen vil takle utfordringene i forhold til sykehjemsplasser som skal inneholde: Utredning etterbruk av de sykehjemsplassene som blir flyttet i nytt sykehjem, også der kommunen leier gjennom Sortland boligstiftelse, bruk av digitale hjelpemidler/hjemmeoppfølging, forebyggende tiltak til eldre, dagtilbud, institusjonsplasser, legges fram innen juni 2024
Kapittel 6:	Reglement eller forskrift om prinsipper for inngåelse av utbyggingsavtaler i Sortland.
Kapittel 6:	Parkeringshus, tidligere vedtak skal følges opp og jgennomføres som et prosjekt under samfunnsutvikling. Det ses på mulighet for at en av kommunens eiendommer i sentrum stilles til disposisjon/selges med klausul om at antall gratis korttidsplasser gjøres tilgjengelig
Kapittel 6:	Utredning forksuttering spillemidler
Kapittel 6:	Plan for reetabliering av matjord
Kapittel 6:	Utredning kommunalt foretak/Sortland boligstiftelse
Kapittel 8:	Kulturfabrikken utarbeider forslag til plan for kultursektoren i Sortland kommune som behandles i kommunestyret. Planen vedtas innen 2024.
Kapitel 9:	Plan for tilpasning av driften, kommunedirektørens bes følge opp dette i 2024.